

T m t th i gian nay, khi đ c p đ n nh ng tiêu c c x y ra trong xã h i n c ta, ng i ta th ng dùng hai ch “ tâm ” và “ t m ”. Qu là hai t r t g n, ch ng c n gi i thích, ai cũng hi u. Và tôi cũng b l y trong vi c dùng hai t này. Tuy nhiên, cũng c n phân bi t t m quan tr ng c a hai t này trong lĩnh v c vi mô hay lĩnh v c vĩ mô (ý tôi mu n nói khi chúng đ ng đ n ph m vi cá nhân hay đ ng đ n ph m vi liên quan đ n t p th).

Đ u tháng 3-2009 v a qua, trong m t bài báo c a tôi đ ng trong n c (1), tôi đã dùng chúng. Do t t p chí đ ng bài c a tôi là t p chí gi y, không đ a lên m ng, nên ch c ít ng i bi t t i, nay tôi xin trích l i đây vài câu. Tôi đã vi t :

nh ng n c tiên ti n, nh ng đ án nh xây d ng nhà máy đ n h t nhân, khai thác qu ng m , xây d ng khu v c kinh t này n , đ u đ c nghiên c u k v m i m t, t v n đ đào t o nhân s , l i ích cho t p th , môi tr ng, th i đ m phù h p, đ a l i, nhân hòa đ gi đ c đoàn k t các dân t c đa và thi u s c n thi t cho an ninh qu c gia, cho th ng nh t, đ c l p t ch . V y mà cũng còn x y ra nh ng b t tr c. Hu ng h m t n c ch a có kinh nghi m xây d ng, vì b qua m t vài tham s nên đ l y quy t đ nh nh m, đó là t i s « không có t m ». Còn vì l i ích cá nhân hay l i ích c a m t t p đoàn quy n l i, mà quy t đ nh b a, thì đó là t i s « không có tâm ». [...]

M t khác, thích ph tr ng hoành tráng, không ph i là t hào dân t c. Nh ng hoành tráng, r ng vàng bi n b c, núi sông hùng vĩ, hay đ c ph ra, ch ng qua là do thiên nhiên u đ i mà có; nh ng cái đó không ph i do s c ng i i mình xây d ng nên ; n u không tô đ m thêm, thì cũng không nên đào b i h y ho i, tiêu xài do l i ích nh t th i c a m t nhóm ng i. Cũng nên dành đ m cho nh ng th h mai sau, kh i ph i kéo cày tr n .

Hi n nay, không ph i là không có nh ng l i c nh báo t m t s ng i i tâm huy t. Nh ng nh ng l i c nh báo đó, có đ c nghe th y hay không; s này cũng ph thu c vào ng i i có trách nhi m có « tâm » và có « t m » không.

Nhân đ p này, tôi xin nh c l i m t câu chuy n cũ. Vào nh ng năm cu i c a th p niên 50 th k

Chữ TÂM và chữ TÂM

Tác Giả: Bùi Tráng Liáu

Thứ Năm, 23 Tháng 4 Năm 2009 15:21

trác, thái còn tán tái triáu đái nhà Ngô cáa ông Diám, lúc ông Nguyán Khác Vián còn ở Pháp, ông có đôi câu đái dán ở quán ăn Maubert, còn gái là quán “cá Há”. Đôi câu đái đó là :

Bán ráu, bán chè, không bán nác,
Ăn cám, ăn phá, cháng ăn ngô.

Tuy không phái lúc nào cũng đáng ý vái mái ý kián cáa ông Vián, tôi hoàn toàn tán tháng đôi cáu đái đó, mà chác nhiáu kiáu bào ở Pháp còn nhá.

Mái rái, tôi có đác đâu đó mát đôi câu đái “ nhái ” (plagier) ông Vián nhá sau :

Bán đát, bán nhà, đáng bán nác,
Đáp đáu, đáp quáng, chá đáp ngô.

Tôi ván lo đáng, nên tháng quên ghi nguán, nháng sá quên nguán này đá đán cho chính xác, cũng cháng quan tráng.

Náu đem so sánh, thì vá táng, đôi câu đái cáa ông Vián chái chá rát háp. Còn vá nái dung thì đôi câu đái cáa ông Vián là chuyán cũ xáy ra đã náa thá ká, triáu đái Ngô Đình đã chám đát và hình nhá là đó mát lái nguyán (2) cho bán thân ; đôi câu đái nhái là chuyán thái sá, và có vá mang dáng dáp cáa mát lái nhá vá tha.

Ý hán tác giá cáa đôi câu đái e ngáng ta không có “ tâm ”. Tôi ván ở a giám khinh, nên nghĩ ráng, trá mát sá ngáng i tham tái mác không còn “ tâm ”, chuyán sai lám trong quyát đánh thái nay, tháng là do ngáng i không có “ tám ”.

(1) Hán Viát sá 21, tháng 3-2009. bài “ Vô tá : mát háu quá cáa Giáo đác ? ”, và và Vietsciences đáng lái trên máng ngày 25-3-2009.

Cũng trong bài này, tôi đã viát :

Có « tâm » hay không, là do giáo dác háng ; có « tâm » hay không, là do giáo dác đào táo tháng táng. Nói ká hán, hác táp sao cho con ngá i biát tôn tráng nháng giá trá đáo đác cá bán, đó là tá thuá còn thá, đáu có phái chá có há kháu hiáu, báo cáo thành tích và hán thá náa, đáu chá táp cho quen xá vá đá đáu tranh giai cáp nhá mát thái đáa qua. Khi đá lán, hác táp chuyên môn mà lá là, chín bá làm mái, nhân nháng vá trình đá, thì khi vào đái vá trí cáa mình thì không thá hoàn thành trách nhiám. Thá đá nhá vá nháng đá án kinh tá, khoa hác, ká thuát, công nghá, hiáu biát khiám khuyát thì đá bá sót mát sá tham sá, nên quyát đánh sai.

(2) Tôi dùng tá “ nguyán ”, theo nghĩa “ nguyán ” : tá nhá, cam kát sá làm đáng nhá váy. Thá đá nhá Đái Nam quác sá đán ca, khi viát vá Hai bà Tráng: “Chá em náng mát lái nguyán”.